

Edukacja włączająca - kierunek polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2013/2014

Joanna Wrona

Dyrektor Departamentu Zwiększania Szans Edukacyjnych
w Ministerstwie Edukacji Narodowej

Ustawa o systemie oświaty:

kształcenie uczniów niepełnosprawnych może odbywać się w:

- przedszkolach/szkołach ogólnodostępnych,
- przedszkolach/szkołach lub oddziałach integracyjnych
- przedszkolach/szkołach lub oddziałach specjalnych oraz ośrodkach.

Decyzję o wyborze formy i miejsca kształcenia podejmują rodzice dziecka.

- zapewnienie bezpłatnego transportu i opieki w czasie transportu do przedszkola (obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne) oraz szkoły – obowiązek gminy, w której dziecko mieszka

Ustawa o systemie oświaty:

- organizacja wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci - od chwili wykrycia niepełnosprawności dziecka do dnia podjęcia przez nie nauki w szkole. Zajęcia są prowadzone bezpośrednio z dzieckiem i jego rodziną

- subwencjonowanie edukacji, w tym również wychowania przedszkolnego, dzieci niepełnosprawnych - w ramach środków budżetowych z części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego; środki na kształcenie dzieci niepełnosprawnych są wielokrotnie wyższe niż środki na pełnosprawnego ucznia

Ustawa o ratyfikacji Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku 13 grudnia 2006 r.:

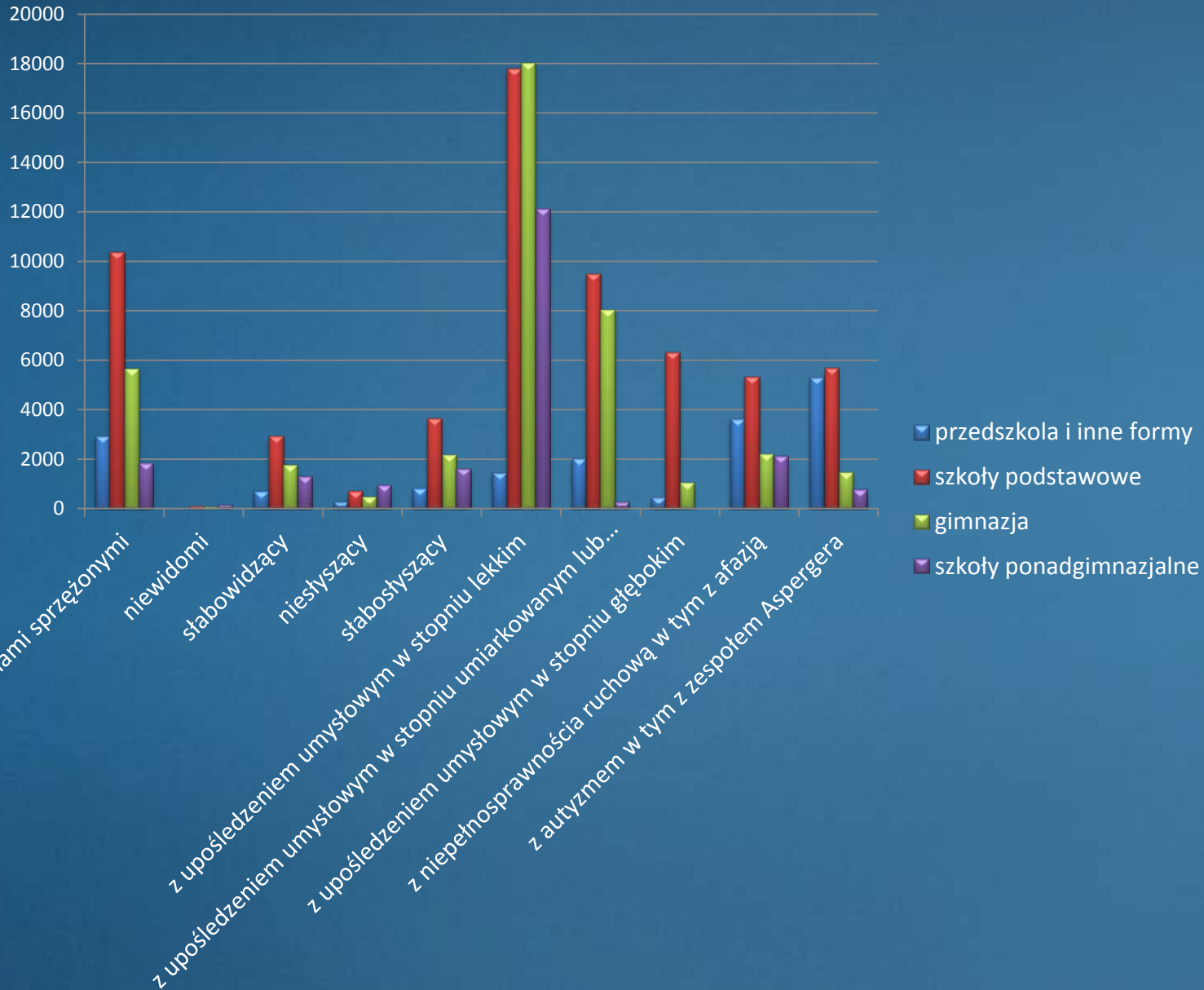
Państwa uznają prawo osób niepełnosprawnych do edukacji, aby realizować to prawo bez dyskryminowania i na zasadzie równych szans, państwa powinny zapewnić system edukacji **włączającej**.

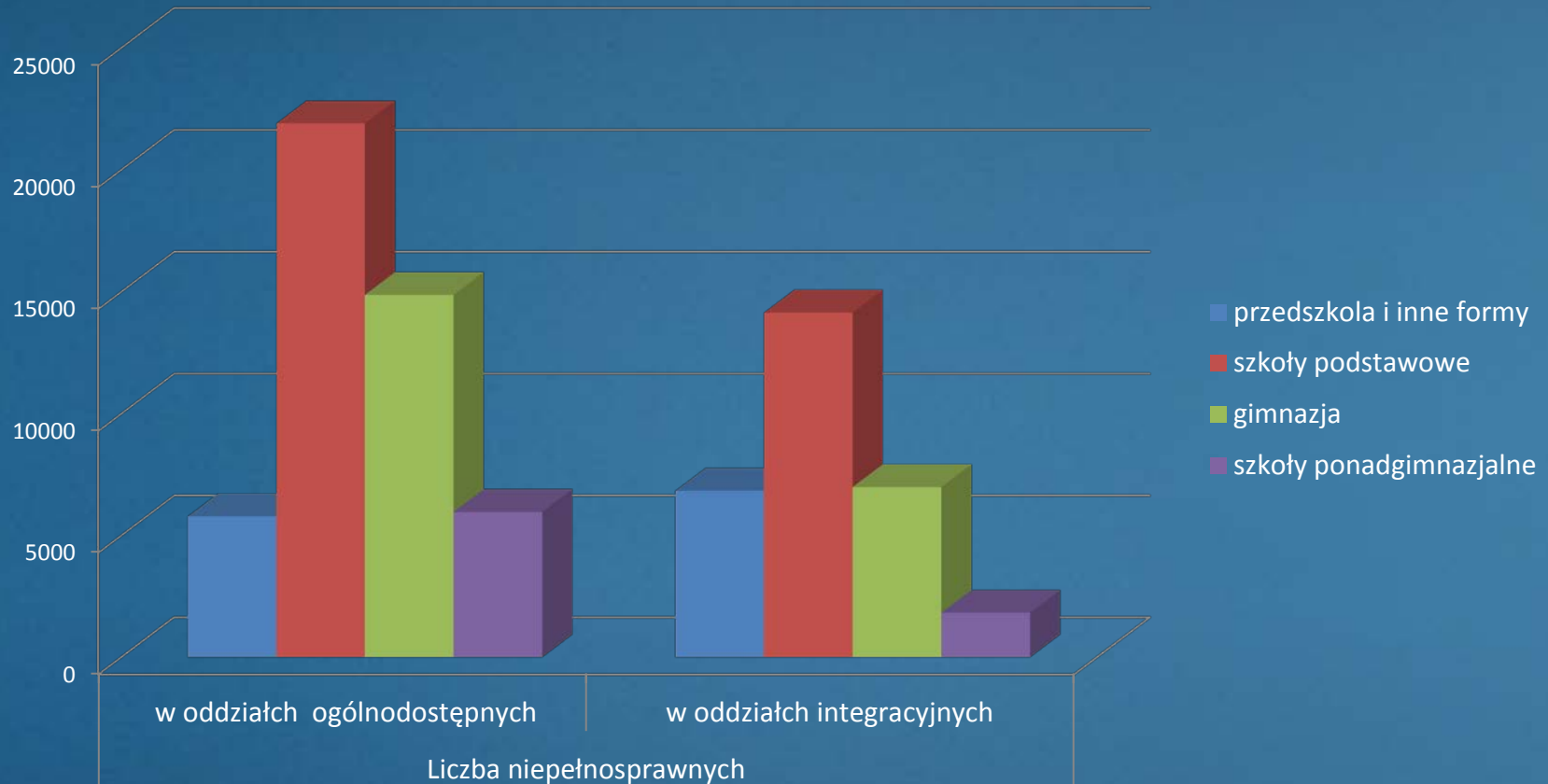
Liczba uczniów niepełnosprawnych w systemie oświaty wg rodzaju niepełnosprawności

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

Liczba uczniów niepełnosprawnych w oddziałach ogólnodostępnych i integracyjnych

Przepisy prawa wskazujące na obowiązek przedszkoli/szkół w zakresie indywidualizacji kształcenia uczniów niepełnosprawnych

- obowiązek indywidualnego wspomagania rozwoju każdego ucznia, stosownie do jego potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych wskazany w podstawie programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół
- opracowanie i realizacja indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego
- organizacja zajęć rewalidacyjnych
- zapewnienie pomocy psychologiczno-pedagogicznej
- dostosowanie wymagań edukacyjnych
- dostosowanie warunków i formy przeprowadzania sprawdzianu i egzaminów zewnętrznych

Realizacja projektu systemowego „Podniesienie efektywności kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi”

- Termin realizacji: 03.2010 – 12.2011
- Cel: przygotowanie szkół i placówek, organów nadzoru pedagogicznego i organów prowadzących do realizacji zadań w zakresie organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej i kształcenia dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Efekty:

- 489 liderów zmian
- spotkania szkoleniowo-informacyjne dla ponad 50 tys. nauczycieli i dyrektorów szkół oraz placówek, a także dla pracowników kuratorów oświaty, przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, uczelni wyższych
- materiały dydaktyczne dla dyrektorów, nauczycieli i rodziców, dotyczące pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- materiały dydaktyczne dla dyrektorów, nauczycieli i rodziców pomagające w pracy z uczniami niepełnosprawnymi

Realizacja projektu systemowego „Podniesienie efektywności kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi”

Efekty cd.:

- opracowano modele pracy z uczniem z różnymi rodzajami niepełnosprawności:
 - ✓ model pracy z uczniem niesłyszającym i słabosłyszającym
 - ✓ model pracy z uczniem niewidomym i słabowidzącym
 - ✓ model pracy z uczniem z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją
 - ✓ model pracy z uczniem z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim
 - ✓ model pracy z uczniem z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym
 - ✓ model pracy z uczniem z autyzmem, w tym z Zespołem Aspergera
 - ✓ kształcenie uczniów z niepełnosprawnością sprzężoną

Projekty systemowe w nowej perspektywie finansowej

- lata 2014-2020

- Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów oraz wzrost jakości edukacji w szkołach prowadzących kształcenie ogólne (programy rozwojowe szkół, obszary defaworyzowane)
- Działania służące indywidualizacji podejścia do ucznia, również poprzez wspieranie jednostek systemu oświaty w pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (w tym doposażenie jednostek systemu oświaty w pomoce dydaktyczno-naukowe)
- Realizacja projektu systemowego skierowanego do poradni psychologiczno-pedagogicznych „Podniesienie jakości diagnozy i terapii w systemie oświaty”

Dofinansowanie podręczników szkolnych i książek pomocniczych dla uczniów niewidomych oraz słabowidzących

- **Wyprawka szkolna - dofinansowanie do podręczników szkolnych dostępnych na rynku**
 - ✓ dla uczniów słabowidzących, niesłyszących, z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym
 - ✓ z niepełnosprawnościami sprzężonymi
- **Adaptacje w systemie Braille'a i w druku powiększonym oraz wydruk podręczników szkolnych i książek pomocniczych**

Adaptacje dostępne nieodpłatnie na stronie Ośrodka Rozwoju Edukacji:
<http://www.ore.edu.pl>

2010-2012: **536** adaptacji podręczników szkolnych i książek pomocniczych

2013: **100** adaptacji

- **Dofinansowanie podręczników szkolnych i książek pomocniczych dla uczniów niewidomych w ramach Narodowego Programu Stypendialnego**

2011-2013: ok. 5,5 mln zł

+ z budżetu MEN – ok. 3 mln. rocznie dla uczniów niewidomych i słabowidzących

- **Zapewnienie czasopism dla dzieci i młodzieży niewidomych i słabowidzących**

otwarty konkurs ofert, którego celem jest rozwój zainteresowań uczniów, upowszechnienie oferty czasopism popularno-naukowych przeznaczonych dla dzieci i młodzieży, popularyzacja czytelnictwa wśród uczniów niewidomych i słabowidzących

Likwidacja barier architektonicznych

- dofinansowanie z rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej otrzymują jednostki samorządu terytorialnego, na podstawie opracowywanych na każdy rok kalendarzowy kryteriów podziału tej rezerwy
- dofinansowywane są prace remontowe (tzw. „remonty bieżące”), likwidujące utrudnienia występujące w budynkach przedszkoli, szkół i placówek systemu oświaty i ich najbliższym otoczeniu, które ze względu na rozwiązania techniczne, konstrukcyjne lub warunki użytkowania uniemożliwiają lub utrudniają swobodę ruchów osobom niepełnosprawnym

Konkursy wspierające działania w zakresie edukacji włączającej

- 2012r. - „Edukacja włączająca w kształceniu uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w szkołach ogólnodostępnych, z oddziałami integracyjnymi i integracyjnymi”
- 2013 r. - „Szkoła przyjazna i bezpieczna dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – projekty promujące i upowszechniające działania z obszaru bezpiecznego i efektywnego funkcjonowania uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w szkołach ogólnodostępnych i integracyjnych, wspierające indywidualizację kształcenia oraz kształtowanie przyjaznego i bezpiecznego klimatu społecznego w szkole”.

System wspomagania przedszkoli, szkół i placówek w kształceniu uczniów niepełnosprawnych

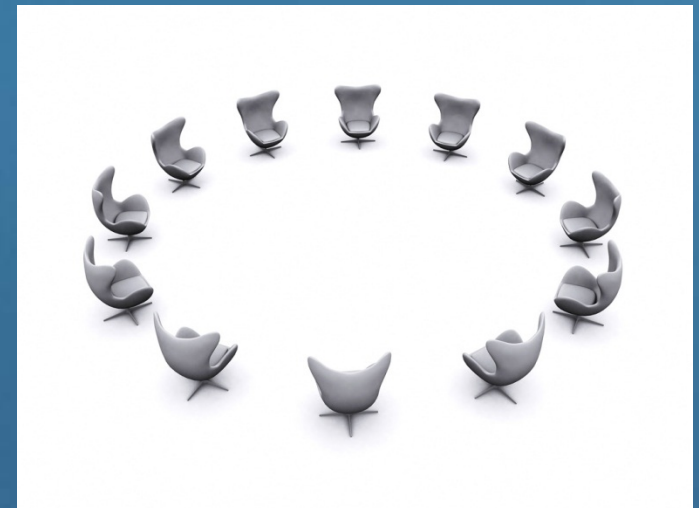
MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

- **Wsparcie poradni psychologiczno-pedagogicznych - wspomaganie przedszkoli, szkół i placówek polegające na zaplanowaniu i przeprowadzeniu działań mających na celu poprawę jakości ich pracy z uczniami niepełnosprawnymi**
- **Współpraca z placówkami doskonalenia nauczycieli i bibliotekami pedagogicznymi**
- **Współpraca przedszkoli oraz szkół ogólnodostępnych i integracyjnych ze specjalnymi ośrodkami szkolno-wychowawczymi**
- **Zadania specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych**

W projektowaniu nowych rozwiązań oraz przy realizacji swoich zadań MEN współpracuje z:

- Rzecznikiem Praw Obywatelskich
- Rzecznikiem Praw Dziecka
- partnerami społecznymi, w tym organizacjami pozarządowymi zrzeszonymi w Forum Rodziców przy Ministrze Edukacji Narodowej
- resortami
- uczelniami wyższymi

Honorowy patronat Ministra Edukacji Narodowej nad projektem Polskiego Związku Niewidomych, realizowanym ze współpracy z Fundacją Perkins (USA) pn. „Doszkalanie specjalistów zajmujących się dziećmi niewidomymi i słabowidzącymi z dodatkowymi ograniczeniami do 12 roku życia”

Termin realizacji projektu: październik 2012 r. - 30 września 2015 r.

Cel projektu:

opracowanie programu szkolenia specjalistów wczesnego wspomaganie i nauczycieli, szkolenie 210 specjalistów i nauczycieli dzieci niewidomych z nieprawidłowościami sprzężonymi w wieku od 0 do 12 lat, doposażenie osób przeszkolonych w pomoce dydaktyczne i rehabilitacyjne dla dzieci niewidomych oraz doposażenie szkół w materiały szkoleniowe

Projekt finansowany przez Perkins International przy Perkins School for the Blind w Bostonie (USA).

Forum Rodziców przy Ministrze Edukacji Narodowej powołane w 2012 r.

jako pole dialogu, umożliwiające wpływanie na kierunek polityki oświatowej przez organizacje zrzeszające rodziców uczniów.

Na wniosek Forum Rodziców przygotowywany jest Informator *Samorządy i administracja rządowa na rzecz osób niepełnosprawnych. Zbiór przepisów prawnych dotyczących uprawnień dzieci niepełnosprawnych i ich rodzin.*

Informator opracowywany jest w Ośrodku Rozwoju Edukacji, na zlecenie MEN i we współpracy z innymi resortami (Ministerstwem Zdrowia oraz Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej).

Współpraca międzyresortowa na rzecz uczniów niepełnosprawnych

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

- Krajowa Rada Konsultacyjna do Spraw Osób Niepełnosprawnych
- Polska Rada Języka Migowego
- Zespół ds. rozwiązań systemowych na rzecz osób niepełnosprawnych, powołany przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej
- grupa robocza ds. ujednoczenia rozwiązań oraz szkoleń i informacji nt. standardów postępowania dotyczących zaburzeń dzieci wieku rozwojowego, powołana przez Ministra Zdrowia
- European Schoolnet – grupa robocza ds. specjalnych potrzeb edukacyjnych
- Europejska Agencja na Rzecz Rozwoju Edukacji Uczniów ze Specjalnymi Potrzebami Edukacyjnymi
- Stowarzyszenie Olimpiady Specjalne Polska

Dziękuję za uwagę.

**Departament Zwiększania Szans Edukacyjnych
tel. 22 34 74 228, sekretariat_dzse@men.gov.pl**